

Östgötaspel

Östergötlands Spelmansförbund
www.ostgotaspel.se

Styrelsens ordförande:
Isabell Svärdmalm
ordforande@ostgotaspel.se

Nr 3, sept 2016
årgång 16

Ansvarig utgivare:
Isabell Svärdmalm

Redaktion: Barbro Wijma
redaktor@ostgotaspel.se
Håkan Wasén

Glada vinnare i årets Pelle Fors tävling!

Från vänster:
Jan-Anders Andersson, Per Falkenström, Ida Hellsten, Lisa Hellsten, Jonas Jansson, Axel Jensen, Per Jensen, Håkan Frykmo.

Foto: Alf Ekblad

Innehåll

ÖSF:s styrelse, vinterhelgkurs och ÖSF nytt i korthet	2	Pelle Forstävlingen, Östra Ryd	7
Ordförandehälsning, rättelser A Larssons notbok, medlemsmatrikel, fotorättelse	3	Östra Ryd, Linköpingsstämman	8
A Blomberg: Nothbok för vjolin	4-5	Stig Andersson & Memvalsen	9
Rapporter från stämmor:	5-8	Numrets låt: Mem-valsen	10
Brevens Bruk	5	Slängpolskekurs, Krokiga låtar helgkurs,	
Brevens Bruk, Kleven, Pelle Fors tävlingen	6	Linköpings Folkmusikfestival	11
		Kalendarium, Nittonbunda recension	12

STYRELSE FÖR ÖSTERGÖTLANDS SPELMANSFÖRBUND

Ordförande: Isabell Svärdmalm, tel.011-319876, 0730-541193, ordforande@ostgotaspel.se

Sekreterare: Lisa Hellsten, tel. 0725-757 252 sekreterare@ostgotaspel.se

Kassör: Mats Ekman, tel. 013-152336, kassor@ostgotaspel.se

Ledamöter: Barbro Wijma, Stefan Öberg

Suppleanter: Staffan Lensell, Håkan Wasén, Torgny Lundberg.

ÖVRIGA FUNKTIONÄRER bl.a.:

Spelledare: Isabell Svärdmalm, 011-319876, spelledare@ostgotaspel.se

Medlemsärenden: Ingrid Ährlin, tel 0707-740665, medlem@ostgotaspel.se

Arkiv, notbibliotek, försäljning: Hans Norberg, tel. 013-52536, hansnobe@passagen.se

Hemsidesansvarig: Staffan Lensell, webb@ostgotaspel.se

Östgötaspels redaktion: B. Wijma, redaktor@ostgotaspel.se, H. Wasén, hakan.wasen@outlook.com

ÖSF NYTT: "Höstträffen" blir "vinterhelgkurs"!

Helgen 11 – 12 februari låtkurs, knytka, spel och dans, övernattning och låtkurs igen...

Annonsen kommer här Da Capo eftersom vi flyttat vår spelhelg till februari pga krocken med Slängpolskekursen som också valt helgen 12-13 november:

Under vinterhelgkursen kommer Marie Länne Persson och David Siljat att lära ut låtar ur det rika material som är samlat i "Källan i Slaka". Kursen äger rum på något vandrarhem i Östergötland där vi kan få mat och spelutrymmen och övernattning för de som så önskar.

På kvällen knytkafest och spel och jam och dans till spellista. Alla instrument inkl. sångrösten är välkomna!

Boken "Källan i Slaka" kommer att ingå i kursavgiften och finns också att köpa hos Hans Norberg.

Boka in helgen redan nu!

Mer information i Östgötaspel 16.4!

ÖSF NYTT i korthet:

Jubileumsfesten närmar sig - 2017 fyller vi 90!!!

Festförslag: 11 NOV 2017 på Borghamns vandrarhem med Alexander Olsson och Olof Kennemark som gästartister. Kom med idéer och boka helgen!

"Musikbryggan" är på G - mer i nästa nummer!

Allspelslåtar - var med och spela in! Kontakta Stefan Öberg!

ÖSF – NYTT: Ordförande har ordet!

Hej igen!

Ja, jag skriver ”igen” – känns inte länge sen jag skrev en hälsning här *före* sommaren.
Har ni haft det bra, därute?

I detta nummer kan vi som vanligt få en återblick av många av sommarens speltillfällen.

Jag minns Pelle Fors-tävlingen, en succès!

Och vi har nyligen genomfört samarrangemanget i Östra Ryd, med anledning av vår ”bokrelease” av Anders Larssons Notbok. Visserligen hade vi en liten smygtitt på årsmötet, och flera av oss har redan notboken i sin ägo.

Det är inte lätt att vare sig skriva av eller tolka 200 år gamla notuppteckningar...

Vi får ge en eloge till notskrivare Bent Hansen, likaså Toste Länne och Arne Blomberg som har korrekturläst. Arne har i efterhand funnit att flera rättelser tyvärr inte kommit med - se texten här nedanför!

Jag avslutade min semester med att åka till Korrö-festivalen. Det var längesen jag åkte så långt för att spela, lyssna och dansa. Brukar annars hålla mig inom landskapet.

Två musikupplevelser där, av olika format vill jag dela med mig av: Kammarorkestern Musica Vitae´s möte med Esbjörn Hazelius och Johan Hedin – jag säger bara Wow! Har ni möjlighet att ta del av deras framträdande – gör det! I det lilla formatet var jag en, i en liten publik som fick plats i ett av rummen på herrgården då Pelle Björnlert och Bengt Löfberg spelade låtarna från sin 40-årsjubilerande skiva (nu på CD) ”En roligers dans”. En historisk högtidsstund! Den skivan var liksom startskottet för ett nytänk kring folkmusik och dans.

I skrivande stund håller sig sommaren kvar – men snart stundar återigen en hösttermin då flera av oss möts igen för att spela tillsammans.

Jag lånar ord från en nära vän: ... ” i de flesta fall är hösten välkommen, nu kan jag sätta igång med planeringen för nästa sommar!” ... Vi ses!

ordf Isabell

Anders Larssons Notbok – rättelser

Arne Blomberg skriver själv om korrekturläsandet av notboken:

...”en spelman som skriver en notbok behöver inte vara så noga, noterna ska bara användas av honom själv. Det är vanligt med felskrivningar. I många fall märker kanske spelmannen det inte ens – han kan ju låten...../ ...korrekturarbetet är därför inte bara en kontroll på att avskriften är korrekt jämfört med originalet, det är även en tolkning av skriften....

Tyvärr har utgåvan felskrivningar och den i boken bifogade ändringslappen ”**Viktiga ändringar!**” är inte komplett. Du som vill ”gräva ner” dig ytterligare och ta

del av dessa rättelser, är välkommen att gå in på ÖSF:s hemsida, under Butik. I presentationen av boken finns en länk. Om du vill ha hjälp med tolkningarna kan du skriva ut ändringarna och ha vid sidan om när du tillägnar dig innehållet i boken.

Du kan hämta den reviderade ändringslistan på hemsidan

<http://ostgotaspel.se/butik.php>.

Där finns även Anders Larssons original!

Om du inte kan skriva ut ändringslistan, kontakta Östergötlands Spelmansförbund´s arkivarie Hans Norberg hansnobe@passagen.se, så kommer den på posten.

MEDLEMSMARIKEL på gång! OBS – hör av er om ändrade kontaktuppgifter, även epostadress!

Styrelsen genom Mats och Ingrid arbetar på att ta fram en uppdaterad medlemsmatrikel. Vi är därför angelägna om att få in alla förändringar i postadresser, telefonnummer och mailadresser så att vi sedan har alla aktuella kontaktuppgifter! Skicka förändringarna både till Mats Ekman kassor@ostgotaspel.se och till Ingrid Ährlin medlem@ostgotaspel.se!

RÄTTELSE

De två foton som fanns med i föregående nummer som presentation av CD:n GÄRNA POLSKOR TILL DANS var tagna av Kristina Samuelsson.

Fortfarande kan en tvåhundraårig östgötsk notbok dyka upp: Arne Blomberg om "Noth Bok för Vjolin"

Olof Larsson i Östra Skrukeby är känd som bonden som byggde fioler. Han var född 1805 i Vånga och som ung tjänade han i fyra år som bränneridräng åt greve Spens på Grensholm. Efter kortare anställningar i Kullerstad och Östra Harg socknar kom han till Östra Skrukeby där han blev en framgångsrik jordbrukare med flera fastigheter. Han byggde brännvinsbränneri, blev nämndeman, kommunalman, auktionist och var bygdens 'finansman' med en omfattande utlåning.

Trots sin stora verksamhet hade han tid att bygga fioler – över 315 instrument har han numrerat och signerat. Olof Larsson levde sina sista år på gården Lilla Valstad, där han avled 1906, 101 år gammal.

Härom året fick Valstad nya ägare och i samband med flyttstädningen fick hembygdsföreningen en samling handlingar efter Olof Larsson, mest räkenskaper av olika slag men också två notböcker! Den äldre - *Noth Bok för Vjolin* - är anonym, men har gårdsnamnet Idingsta senare skrivet på titelsidan. Den yngre notboken har tillhört äldste sonen Adolf Olofsson (1833-1905), som prydligt namngett boken - *Valser v. Polkettas Compossé par Ad. Olofsson* – den är daterad 1855 och senare.

Olof Larssons notbok – den äldre boken

Samlingen innehåller, förutom en inledande undervisningssida med skala, noternas namn etc, 28 Pol-lonesser, 6 Walser samt Bernhard Crusells militäriska sång *För rättvisa, frihet och fädernesland feck Göthen sitt svärd utaf Allfaders hand*. På sista uppslaget finns en senare, av annan hand, noterad *Gök Hvals, Linköping d. 11 Augusti 1852, HM Westerberg* samt allra sist kluddig notskrift (polska?) samt *Hvalsta 1853*. Familjen bodde på Valstad under åren 1834-69, kanske är det något av barnen som övat notskrift i boken...

Bokens innehåll tyder på att den tillkommit i början av 1800-talet. Flera av melodierna återfinns i varianter i andra notsamlingar från samma tid.

Vem som skrivit boken framgår inte. Kanske inte Olof Larsson själv, han kallade sina fioler för "vigo-ler" men titelsidan anger Vjolin (i boken även Violin).

Gårdsnamnet Idingsta på titelsidan betyder väl åtminstone att boken funnits där.

Olof Larssons anknytning till Idingstad i Östra Harg är att han under sin tid i Rogestad träffade sin blivande maka, Maria Christina Andersdotter, som då var piga hos greve von Schwerin på Idingstad. De gifte sig 1833 och flyttade till Torp/Valsta i Ö Skrukeby. Kanske fick Olof både maka och noter från Idingstad...

Adolf Olofssons notbok – den yngre boken

Valser v. Polkettas Compossé par Ad. Olofsson. Nej, notsamlingen fylldes inte med egna kompositioner, utan med ett par dussin melodier. Polskor, valser, ett par galopper, polka, en morgonfransäs mm. En god bild av sällskapslivet i mitten av 1800-talet.

Adolf Olofsson daterade boken *Ekeby Ad. Olofsson den 5 April 1856* och *Ekeby Qvarn den 5 Setember 1855 (eller 1859?)*. Gården Ekeby i Ö Skrukeby fanns inte på hans tid, det måste vara ett annat Ekeby. Enligt kyrkböckerna flyttade han 1854 från Ö Skrukeby till Rasbo i Uppland, men i Rasbo skrev han sig först 1859 inför vigseln med Erica Christina Andersdotter i Lejstabro, Westersta, Rasbo. Kanske bodde Adolf i mellantiden i Ekeby, Rasbo utan att skriva sig där?

I sitt första äktenskap hade Adolf många barn. Genom dottrarna Anna och Signe fick han en berömd måg - konstnären Bruno Liljefors. Denne gifte sig 1887 med Adolfs dotter Anna, men äktenskapet upplöstes genom skilsmässa 1895. En tid därefter gifte Bruno Liljefors om sig med Annas syster Signe, då nyss hemkommen från Amerika. I det äktenskapet föddes bl.a. sonen Lindorm, som också kom att bli en känd konstnär.

Båda notböckerna är sammanställda av Magnus Carlegrim, Stockholm och publicerade som faksimiler, 'fotoböcker'. Den äldre boken är kompletterad med ett fylligt material om Olof Larsson och hans fioler. Ett kortare komplement om Adolf Olofsson finns i den yngre samlingen.

Böckerna säljs av Östra Skrukeby hembygdsförening. Kontaktperson: Kajsa Carlegrim, 0708-720141, kajsa.carlegrim@telia.com, Skrukeby Backe, 585 61 Lingham. Pris 300 kr för Olof Larssons notbok och 250 kr för Adolf Olofssons.

Arne Blomberg

Tvåhundraårig östgötsk notbok ... forts.

Exempel ur Olof Larssons notbok. En mollversion av en spridd durpolska

Exempel ur Adolf Olofssons notbok. En vals med en doft av salong.

Rapporter från några spelmansstämmor

Brevens Bruk

Breven bjöd på massor av gränsspel!!!

Årets aningen bantade spelmansstämma i Brevens bruk i Närke blev en succé.

Brevens bruk, som är en av gränsstämmorna, samlade spelmän från tre län Södermanland, Östergötland och Närke. På grund av kollision med ett annat arrange-

mang så hade scenföreställningarna slopats. Istället blev det buskspel och ett stort allspel där de olika länens allspelsledare var och en lärde ut en bra och representativ låt.

Konceptet blev lyckat eftersom det medförde möjligheten att spela mycket och länge och dessutom gav flera nya låtar.

Brevens Bruk forts...

Ulf Lundgren, Sörmland, Isabell Svärdmalm, Östergötland och Jan Anders Andersson, Närke fick ta var sin tur med spelmännen och blandat med utlärningen rann andra låtar till. Isabell försåg de andra länen med Glottervals. Från Sörmland ljöd Julita nya brudmarsch och Närke bjöd på Snavlunda brudmarsch och polska 208 efter Per Erik Olsson.

Text och foto: Håkan Wasén

Ulf Lundgren hejade på när deltagaren i Breven lärde sig Julita nya brudmarsch.

Sista gränsstämman i Kleven eller ???

Var årets gränsstämma i Kleven den sista - eller?

I flera år har det dansats och spelats högt uppe på Grännabergen i Klevens loge. En spelplats med en förunderlig utsikt över Vättern.

Konceptet som ägaren, Magnus Lundberg, tillsammans med olika dans och musikföreningar har drivit, har varit enkelt. Spelkurs, buskspel, allspel och därefter ett jättelikt knytkalas. Och så dans igen.

På senare år har stämman fått epitetet "Gränsstämma" eftersom den lockat spelmän och dansare från både Östergötland och Småland.

Nu har dock Magnus Lundberg valt att sälja Kleven och flytta till Kalmar. Han berättar att Kleven nu övertas av grannfamiljen som bedriver jordbruk.

-Som jag förstår så kommer verksamheten med olika arrangemang på logen att drivas vidare men jag vet inte hur det blir med spelmansstämman. Det torde bero på vilka som vill och kan arrangera den, säger han.

Kanske något för våra dans och spelföreningar i Öster-

götland att ta upp med småländska kollegor??

Text och foto: Håkan Wasén

Skall skickliga musiker som Anders Svensson, Magnus Gustafsson och Susanne Gustafsson få spela till kurs i kvarnen på Kleven? Det hänger på vilka som kan ta sig an uppgiften.

2016 års Pelle Fors-tävling

– Så blev det då äntligen dags!

Lördagen den 18 juni hölls årets Pelle Fors-tävling i Söderköping, i samband med kommunens Musik & Dans-festival.

Per och Axel Jensen på gång - en vinnande duo!
Foto: Jan Anders Andersson

